
ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกกล้วยไข่ของเกษตรกรในจังหวัดกำแพงเพชร

Factors Affecting the Farmer's Acceptance to Grow Pisang Mas in

Kamphaeng Phet Province

สันติพงษ์ ศุภกิจเจริญ*

Santipong Supakitjaroen

ดร.ธเนศ ศรีวิชัยลำพันธ์**

Dr.Thanes Sriwichailamphan

ดร.กาญจนา โชคธาร***

Dr.Kanchana Chokethaworn

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกกล้วยไข่ของเกษตรกรในจังหวัดกำแพงเพชร และศึกษาถึงปัญหา อุปสรรค รวมถึงข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการดำเนินงานการปลูกกล้วยไข่ โดยเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจากเกษตรกรในจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 500 ตัวอย่าง ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปได้ใช้สถิติเชิงพรรณนา ในส่วนของการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกกล้วยไข่ได้ใช้แบบจำลอง Logit model โดยวิธี Maximum Likelihood Estimate ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 31-40 ปี มีสถานภาพสมรสเป็นส่วนใหญ่สมรส ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ชั้นประถมศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 3-5 คน แรงงานทางการเกษตรส่วนใหญ่ 3-5 คน ประสบการณ์ในการทำเกษตรส่วนใหญ่อยู่ไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวนพื้นที่ทางการเกษตรส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 6-10 ไร่ และด้านรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนประมาณ 190,000 บาท/ปี ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกกล้วยไข่ของเกษตรกรในจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า วิธีการปลูกกล้วยไข่เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดมีผลต่อโอกาสที่จะปลูกกล้วยไข่เพิ่มขึ้นร้อยละ 28.17 รองลงมา ได้แก่ การส่งเสริมการปลูกจากภาครัฐ ภาครัฐให้ความรู้ในการปลูกอย่างชัดเจน การจัดหาตลาดโดยภาครัฐ วิธีการดูแลรักษากล้วยไข่ ราคามีผลต่อการปลูกกล้วยไข่ และการสืบทอดจากบรรพบุรุษ ปัจจัยเหล่านี้ มีผลต่อโอกาสที่จะปลูกกล้วยไข่เพิ่มขึ้นระหว่างร้อยละ 20-28 ตามลำดับ ส่วนผลตอบแทน(กำไร)มีผลต่อการปลูกกล้วยไข่ ความต้องการบริโภคมีผลต่อการปลูกกล้วยไข่ จำนวนแรงงานทางการเกษตร โดยปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อโอกาสที่เกษตรกรจะปลูกกล้วยไข่เพิ่มขึ้นระหว่างร้อยละ 9-17 นอกจากนี้ยังพบว่าอายุของเกษตรกรมีผลต่อโอกาสที่จะปลูกกล้วยไข่เพิ่มขึ้นน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 1.19 เท่านั้น นอกจากนี้ยังพบปัญหา และอุปสรรคของเกษตรกรที่จะปลูกกล้วยไข่ในจังหวัดกำแพงเพชรได้แก่ ปัญหาความเสี่ยงทางภัยธรรมชาติสูง ปัญหาการขาดแคลนตลาดรองรับผลผลิต ปัญหาความต้องการของผู้บริโภค ปัญหาด้านราคา ปัญหาด้านทุนสูง ปัญหาขาดแคลนนํ้า ปัญหา ด้านเงินทุน ปัญหาเรื่องการค้ากล้วยไข่ และปัญหาขาดความรู้ความเข้าใจในการปลูกที่ถูกต้อง ในขณะที่เดียวกันเกษตรกรได้มีข้อเสนอแนะต่างๆ

*นักศึกษาลัทธิศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

**รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

***รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ได้แก่ ควรมีการจัดหาตลาดรองรับผลผลิตหรือขยายตลาดเพิ่มขึ้นโดยรัฐ ควรมีการรับประกันราคา เงินช่วยเหลือจากรัฐ ควรมีระบบชลประทานเพิ่มขึ้นในบางพื้นที่ และควรจัดให้มีการแนะนำการปลูกกล้วยอย่างชัดเจน

คำสำคัญ : การปลูกกล้วยไข่ / การยอมรับ / เกษตรกร / กำแพงเพชร

ABSTRACT

This research has the objectives to analyze the factors affecting farmers' acceptance in Kampaengphet and analyze about problems and obstacles faced as well as suggestions given by the farmers concerning their grow Pisang mas. Information was collected from 500 samples of farmers in Kampaengphet who were identified by purposive sampling method. The analysis on general information was based on descriptive statistics while that on farmers' acceptance was performed upon the results of Logit model regression using Maximum Likelihood Estimate Technique. The study found that the predominant features of the sampled farmers could be described as being male , aged 31-40 , married ,with primary school education , having 3-5 family members , with 3-5 labors of agriculture , experience of farming less than 10 years , Almost agricultural land 6-10 rais , and earning on the average 190,000 baht per year. On factors affecting farmers' acceptance, it was found that farmer's own will was the primary decisive factor increasing the likelihood for Pisang mas growing method by 28.17%. The next most influential factors likely to improve the chance for farmers' acceptance by 20-28% included government supporting, The government sector clearly provides source of knowledge of planting, government sector provide the market, Pisang mas keeping mothod, Prices affect Pisang mas planting, and inherit from their ancestors. Those factors contributable to 9-17% increase in the rate of farmers' acceptance were found that the profit has an effect to Pisang mas planting, consumer demand has an effect Pisang mas planting, number of agricultural workers, and amount of agriculture land. Meanwhile age appeared to be able to increase the likelihood for farmers to accept grow Pisang mas by only 1.19%. Problems and constraints reported by farmers growing Pisang mas in Kampaengphet included high risk of disaster, the limited market extent to accommodate the sale of Pisang mas, lack of consumer demand, lack of price, capital problem, water shortage problem, lack of cost, keeping problem, and lack of the good knowledge to planting. Moreover, the suggestions given by the farmers were related to their wish to provide more market supply or to expand market supply by government, price guarantee and subvention from government, more irrigation system to be established in some areas, and should have a campaign for planting Pisang mas clarify.

Keywords : Grow Pisang Mas / Acceptance / Farmer / Kampaeng Phet

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กล้วยนั้นถือได้ว่าเป็นอาหารที่มีความสำคัญชนิดหนึ่งของโลก โดยมีความสำคัญเป็นอันดับ 4 รองจากข้าว ข้าวสาลี และนม โดยส่วนใหญ่อาหารที่สำคัญจะเป็นพืชไร่ แต่กล้วยนั้นเป็นผลไม้เพียงชนิดเดียวเท่านั้นที่เป็นอาหารที่ประชาชนทั่วโลกรู้จักและนิยมนำมาบริโภค (กมลศักดิ์ สุระดม, 2549, หน้า 1)

กล้วยจัดได้ว่าเป็นอาหารสารพัดประโยชน์แก่มนุษย์มากมาย ตั้งแต่อดีตเราสามารถนำกล้วยไปใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวางในทุกส่วน ไม่ว่าจะเป็นใบหรือที่รู้จักกันว่าเรียกกันว่าใบตอง โดยสามารถนำไปใช้เป็นวัสดุในการใส่และห่ออาหารทั้งแห้งและสด ส่วนลำต้นของกล้วยหรือที่เราเรียกกันว่าหอยกกล้วยก็ยังสามารถนำไปประกอบอาหาร อีกทั้งกาบแก่ของลำต้นยังสามารถนำมาตากแห้งและใช้เป็นเชื้อในการผุกรัดสิ่งของ และใช้ประดิษฐ์เป็นเครื่องใช้ต่างๆ ได้ ดอกหรือปลีกล้วยสามารถนำไปทำอาหารได้ทั้งสุกและสด สำหรับผลโดยเฉพาะกล้วยสุกนั้น เป็นที่ทราบกันว่าเป็นอาหารที่อุดมไปด้วยประโยชน์อย่างมากสำหรับเด็กทารก เพราะมีคุณค่าทางอาหารสูง รวมถึงกล้วยยังสามารถเป็นสมุนไพรที่ใช้ในการรักษาโรคต่างๆ ได้อีกมากมาย เช่น กล้วยหักมุกดิบสามารถใช้เป็นยารักษาแก้อาการท้องผูก กล้วยน้ำว้าดิบแก้อาการท้องเสีย รากกล้วยสามารถใช้เป็นยารักษาแก้แผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวกได้ เป็นต้นนอกจากจะนำกล้วยมาใช้ประกอบอาหารแล้วยังมีการนำกล้วยมาแปรรูปและถนอมอาหารเพื่อเก็บไว้บริโภค ได้แก่ กล้วยตาก กล้วยกวน กล้วยฉาบ และอื่นๆ จึงทำให้เกิดธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับกล้วยขึ้นอีกมากมาย นอกจากนี้กล้วยยังเป็นผลไม้ที่มีการเพาะปลูกกันอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะพื้นที่เขตร้อน อีกทั้งยังเป็นพืชที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจชนิดหนึ่ง และจากการที่สภาพภูมิอากาศและภูมิประเทศที่แตกต่างกันของโลก จึงส่งผลให้กล้วยมีสายพันธุ์ที่หลากหลายทางการค้าและสามารถนำไปใช้ประโยชน์มากมายในแต่ละประเทศที่แตกต่างกันออกไป (อัจฉรา สุขสมบูรณ์, 2543, หน้า 12)

ประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตกล้วยที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก มีกล้วยที่หลากหลายสายพันธุ์ รสชาติดี เกษตรกรไทยนิยมปลูกกล้วยเนื่องจากมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำ วิธีการเพาะปลูกและวิธีบำรุงดูแลรักษาที่ง่าย ให้ผลผลิตเร็ว อีกทั้งยังสามารถเจริญเติบโตได้ดีในทุกภูมิภาคของประเทศไทย รวมทั้งตลาดที่มีความคล่องตัวสูงทั้งภายในประเทศและต่างประเทศเพื่อส่งออก เกษตรกรจึงนิยมปลูกเพื่อการค้า ไม่ว่าจะเป็นปลูกเป็นพืชหลักหรือปลูกแซมพืชอื่น เป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรได้ในอีกทาง กล้วยที่เกษตรกรส่วนใหญ่นิยมปลูก ได้แก่ กล้วยหอม กล้วยหักมุก กล้วยไข่ และกล้วยน้ำว้า (บุษรา ใจยศ, 2551, หน้า 1)

กล้วยไข่เป็นกล้วยที่ได้รับความนิยมในการบริโภคโดยทั่วไป โดยเฉพาะกล้วยไข่ที่สุกแล้ว เนื่องจากรสชาติดี อร่อย หวานหอม นุ่ม มีขนาดไม่ใหญ่จนเกินไป เดิมการเพาะปลูกกล้วยไข่ในประเทศไทยเป็นการผลิตเพื่อการบริโภคในประเทศ แต่ในปัจจุบันกล้วยไข่เป็นผลไม้ชนิดหนึ่งที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงมีการขยายการเพาะปลูกกล้วยไข่เพื่อทำการส่งออกไปยังต่างประเทศ เนื่องจากกล้วยไข่เป็นผลไม้ที่ถือได้ว่ามีศักยภาพในการส่งออกสูง เพราะเป็นผลไม้ที่สามารถเก็บรักษาไว้ในอุณหภูมิที่ต่ำได้นาน จึงเอื้ออำนวยต่อการส่งออก ในด้านการผลิตนั้นก็สามารถที่จะผลิตเพื่อจำหน่ายได้ตลอดปี (บุษรา ใจยศ, 2551, หน้า 1)

กล้วยไข่ในประเทศไทยนั้น สายพันธุ์ที่นิยมปลูก คือ กล้วยไข่กำแพงเพชร เนื่องจากกล้วยไข่ชอบดินดำนปนทราย ดินร่วนที่มีการระบายน้ำดี และมีน้ำที่อุดมสมบูรณ์ ไม่ชอบแล้ง ไม่ชอบพื้นที่ราบ ซึ่งจังหวัดกำแพงเพชรนั้นมีสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศที่เหมาะสมมาก จึงส่งผลให้กล้วยไข่กำแพงเพชรมีจุดเด่น คือ มีรสชาติหวาน เปลือกบาง และเนื้อแน่นกว่ากล้วยไข่ในจังหวัดอื่นๆ ดังนั้นจึงถือได้ว่าจังหวัดกำแพงเพชรเป็นแหล่งผลิตกล้วยไข่ที่สำคัญของประเทศ (เผด็จ บุญทอง, 2554, หน้า 1)

จากการสำรวจข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ปัจจุบันพื้นที่การเพาะปลูกกล้วยไข่ลดลงจากเมื่อก่อนจึงจะเห็นได้ว่า การศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยการยอมรับของเกษตรกรต่อการปลูกกล้วยไข่ในจังหวัด

กำแพงเพชรเป็นเรื่องที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากจังหวัดกำแพงเพชรนั้นเป็นพื้นที่ที่การเพาะปลูกกล้วยไม้มากที่สุดของประเทศ จึงถือได้ว่าเป็นแหล่งผลิตกล้วยไม้ที่สำคัญของประเทศ ทั้งนี้ในการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยการยอมรับของเกษตรกร ในเรื่องของลักษณะทั่วไปในการผลิต ต้นทุนและผลตอบแทนที่เกษตรกรจะได้รับ ประสิทธิภาพในการใช้ปัจจัยการผลิต ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในการผลิต และสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เพาะปลูกกล้วยไม้ในจังหวัดกำแพงเพชร เพื่อเป็นประโยชน์ให้แก่เกษตรกรในแง่ของการช่วยเป็นแนวทางในการตัดสินใจเพาะปลูกกล้วยไม้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงลักษณะพื้นฐานของเกษตรกรที่ทำการปลูกกล้วยไม้ในจังหวัดกำแพงเพชร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับของเกษตรกรต่อการปลูกกล้วยไม้ในจังหวัดกำแพงเพชร
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการปลูกกล้วยไม้ในจังหวัดกำแพงเพชร

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรคือเกษตรกรในจังหวัดกำแพงเพชร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือเกษตรกรในจังหวัดกำแพงเพชร แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มแรกเป็นเกษตรกรที่ปลูกกล้วยไม้ จำนวน 207 ตัวอย่าง และกลุ่มที่สองเป็นเกษตรกรที่ไม่ได้ปลูกกล้วยไม้ จำนวน 293 ตัวอย่าง โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสอบถามซึ่งมีลักษณะคำถามปลายปิด (Close-ended Questions) และคำถามปลายเปิด (Open-ended Questions) สอบถามเกษตรกรในจังหวัดกำแพงเพชร โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปลูกกล้วยไม้

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการยอมรับการปลูกกล้วยไม้

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่างๆ ที่เกี่ยวกับการปลูกกล้วยไม้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการสุ่มตัวอย่าง โดยการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามเกษตรกรที่ปลูกกล้วยไม้ ในจังหวัดกำแพงเพชร

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการศึกษารวบรวมเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะได้นำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาวิจัย

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกกล้วยไม้ ในจังหวัดกำแพงเพชร ต้องอาศัยการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

(1) ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนแรงงานทางการเกษตร ประสบการณ์ในการทำการเกษตร จำนวนพื้นที่การเกษตร รายได้เฉลี่ยต่อปี

(2) ข้อมูลการตัดสินใจปลูกกล้วยไม้ ได้แก่ ปัจจัยต่างๆ คือ ความแตกต่างของกล้วยไม้ 2 สายพันธุ์ วิธีการปลูกกล้วยไม้ วิธีการดูแลรักษากล้วยไม้ วิธีพิเศษหรือเทคนิคในการปลูกกล้วยไม้ ราคาต้นทุนการปลูกกล้วยไม้ ความต้องการบริโภคมีผลต่อการปลูกกล้วยไม้ ผลตอบแทน(กำไร)มีผลต่อการปลูกกล้วยไม้ ทำเลของ

จังหวัดกำแพงเพชรเหมาะกับการปลูกกล้วยไข่ สภาพอากาศของจังหวัดกำแพงเพชรเหมาะสมกับการปลูกกล้วยไข่ จังหวัดกำแพงเพชรเหมาะสมเป็นตลาดสำหรับซื้อขายกล้วยไข่ การส่งเสริมจากภาครัฐ การจัดฝึกอบรมโดยรัฐ การจัดหาตลาดโดยรัฐ การสืบทอดต่อกันจากรพบุรุษ ความชื่นชอบ ภาครัฐให้ความรู้ในการปลูกอย่างชัดเจน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและความคิดเห็นของเกษตรกรที่ปลูกกล้วยไข่อยู่ทำไมถึงยังสนใจการปลูกกล้วยไข่อยู่ และผู้ที่ไม่ได้ปลูกกล้วยไข่ทำไมถึงไม่สนใจการปลูกกล้วยไข่ในจังหวัดกำแพงเพชร โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการยอมรับการปลูกกล้วยไข่ โดยใช้แบบจำลอง Logit Model

สรุปผลการวิจัย

1. เกษตรกรตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 79.00 เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี ร้อยละ 34.40 รองลงมาคืออยู่ในช่วง 41-50 ปี ร้อยละ 32.40 สถานภาพสมรสส่วนใหญ่สมรส แล้วมีถึงร้อยละ 77.40 ด้านระดับการศึกษาของเกษตรกรตัวอย่างส่วนใหญ่ระดับการศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 44.20 รองลงมาช่วงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 28.20 จำนวนสมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 3-5 คน มีถึงร้อยละ 81.60 รองลงมาคือมีจำนวนสมาชิกน้อยกว่า 3 คน ร้อยละ 15.40 ส่วนแรงงานทางการเกษตรส่วนใหญ่มี 3-5 คน คิดเป็นร้อยละ 55.60 รองลงมาคือมีจำนวนแรงงานทางการเกษตรที่น้อยกว่า 3 คน ร้อยละ 26.80 ประสบการณ์ในการทำเกษตรส่วนใหญ่อยู่ที่น้อยกว่า 10 ปี ร้อยละ 46.20 จำนวนพื้นที่ทางการเกษตรส่วนใหญ่จะอยู่ระหว่าง 6-10 ไร่ ร้อยละ 39.80 รองลงมาคือมีจำนวนพื้นที่ทางการเกษตรที่น้อยกว่า 6 ไร่ ร้อยละ 29.40 ด้านรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนประมาณระหว่าง 50,001-100,000 บาท/ปี ร้อยละ 25.80 ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรพบความเสี่ยงทางธรรมชาติสูงสุดที่ 97 คน รองลงมาเป็นการขาดแคลนตลาดรองรับผลผลิต 82 คนและน้อยที่สุดคือ ขาดความรู้ความเข้าใจในการปลูกที่ถูกต้อง 15 คน เกษตรกรที่มีข้อเสนอแนะสูงสุดที่สุด คือ ควรมีการจัดหาตลาดรองรับผลผลิตหรือขยายตลาดเพิ่มขึ้นโดยรัฐ 117 คน รองลงมาควรมีการประกันราคา 108 คน และน้อยที่สุด คือ ควรจัดให้มีการแนะนำการปลูกกล้วยไข่อย่างชัดเจนและถูกวิธี 35 คน

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกกล้วยไข่ของเกษตรกรในจังหวัดกำแพงเพชรครั้งนี้ ได้แก่ วิธีการปลูกกล้วยไข่ การส่งเสริมการปลูกจากภาครัฐ ภาครัฐให้ความรู้ในการปลูกอย่างชัดเจน การจัดหาตลาดโดยภาครัฐ วิธีการดูแลรักษากล้วยไข่ ราคาที่มีผลต่อการปลูกกล้วยไข่ การสืบทอดต่อกันจากรพบุรุษ ผลตอบแทน(กำไร)มีผลต่อการปลูกกล้วยไข่ ความต้องการบริโภคมีผลต่อการปลูกกล้วยไข่ จำนวนแรงงานทางการเกษตร จำนวนพื้นที่ทางการเกษตร อายุของเกษตรกร และพบว่าค่า Log Likelihood Function เท่ากับ -166.8685 ค่า Restricted Log Likelihood เท่ากับ -339.1407 ค่า Chi Squared เท่ากับ 344.5444 ค่า McFadden R^2 เท่ากับ 0.5079 ซึ่งเป็นค่าที่สูง โดยปกติค่าดังกล่าวจะยอมรับได้ตั้งแต่ประมาณ 0.2 ขึ้นไป และค่าความถูกต้องของแบบจำลองที่ใช้ในการทำนาย เท่ากับ 85.60 % และปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกกล้วยไข่ของเกษตรกรในจังหวัดกำแพงเพชร

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกกล้วยไข่ในจังหวัดกำแพงเพชร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกกล้วยไข่ในจังหวัดกำแพงเพชรและเพื่อศึกษาถึงปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการดำเนินงานการปลูกกล้วยไข่ ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลตามผลการวิจัย ดังนี้

2.1 วิธีการปลูกกล้วยไข่ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดต่อการตัดสินใจปลูกกล้วยไข่อย่างมีนัยสำคัญ เมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรนี้จากค่า Marginal Effect ที่มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.2817 ซึ่งสามารถ

อธิบายได้ว่า หากเกษตรกรทราบวิธีการปลูกกล้วยไข่แล้ว โอกาสที่เกษตรกรเหล่านี้จะปลูกกล้วยไข่เพิ่มขึ้นร้อยละ 28.17 นั่นคือ หากต้องการให้การปลูกกล้วยไข่ของเกษตรกรในจังหวัดกำแพงเพชรประสบความสำเร็จและมีเกษตรกรปลูกกล้วยไข่จำนวนมากขึ้น ผู้รับผิดชอบโครงการนี้หรือภาครัฐจะต้องให้ความสำคัญกับการกระตุ้นให้เกษตรกรทราบวิธีการปลูกกล้วยไข่เพิ่มมากขึ้น เช่นการจัดฝึกอบรมต่างๆ ลงพื้นที่ให้ความรู้ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการตัดสินใจของเกษตรกรจะต้องให้ความสำคัญกับการกระตุ้นให้เกษตรกรทราบวิธีการปลูกกล้วยไข่เป็นอันดับแรก

2.2 การส่งเสริมการปลูกจากภาครัฐ ปัจจุบันนี้มียผลต่อการยอมรับการปลูกกล้วยไข่อย่างมีนัยสำคัญเป็นอันดับสองรองจากวิธีการปลูกกล้วยไข่ กล่าวคือ การที่เกษตรกรได้รับการส่งเสริมการปลูกจากภาครัฐ แล้วจะส่งผลให้เกษตรกรมีโอกาสที่ปลูกกล้วยไข่เพิ่มสูงขึ้นโดยสามารถดูได้จากค่า Marginal Effect ที่มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.2721 ซึ่งอธิบายได้ว่า หากเกษตรกรได้รับการส่งเสริมการปลูกจากภาครัฐแล้ว โอกาสที่เกษตรกรเหล่านี้จะปลูกกล้วยไข่เพิ่มขึ้นร้อยละ 27.21 นั่นคือ หากต้องการให้การปลูกกล้วยไข่ของเกษตรกรในจังหวัดกำแพงเพชร ประสบความสำเร็จและมีเกษตรกรปลูกกล้วยไข่เป็นจำนวนมากแล้ว ผู้รับผิดชอบโครงการนี้จะต้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการปลูกจากภาครัฐ เช่น การให้เงินทุนหรือกู้ยืมจากรัฐ การให้เกษตรกรซื้อเมล็ดพันธุ์หรืออุปกรณ์การเกษตรในราคาที่ต่ำกว่าราคาท้องตลาด

2.3 ภาครัฐให้ความรู้ในการปลูกอย่างชัดเจน ปัจจุบันนี้เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มียผลต่อการยอมรับการปลูกกล้วยไข่อย่างมีนัยสำคัญ ในส่วนระดับของผลกระทบที่มีต่อการยอมรับดูได้จากค่า Marginal Effect ที่มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.2705 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า หากเกษตรกรได้รับความรู้ในการปลูกอย่างชัดเจนจากรัฐแล้ว โอกาสที่เกษตรกรจะปลูกกล้วยไข่เพิ่มขึ้นร้อยละ 27.05 นั่นคือ หากต้องการให้การปลูกกล้วยไข่ของเกษตรกรในจังหวัดกำแพงเพชร ประสบความสำเร็จและมีเกษตรกรปลูกกล้วยไข่เป็นจำนวนมากแล้ว ผู้รับผิดชอบโครงการนี้จะต้องให้ความสำคัญกับการที่เกษตรกรได้รับความรู้ในการปลูกอย่างชัดเจนจากรัฐ คือ การให้ความรู้ตั้งแต่การวิเคราะห์คุณภาพของดินเพื่อที่จะปรับสภาพดินให้เหมาะสมกับการปลูก ตลอดจนการจดบันทึกการปลูกเพื่อให้มีการตรวจสอบได้ (บุษรา ใจยศ, 2551, บทคัดย่อ)

2.4 การจัดตลาดโดยภาครัฐ เป็นปัจจัยอีกตัวหนึ่งที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกกล้วยไข่ของเกษตรกรในจังหวัดกำแพงเพชรอย่างมีนัยสำคัญ ระดับของผลกระทบที่มีต่อการยอมรับโครงการสามารถดูได้จากค่า Marginal effect ที่มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.2616 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า หากรัฐจัดตลาดเพื่อการค้ากล้วยไข่แล้ว โอกาสที่เกษตรกรจะปลูกกล้วยไข่เพิ่มขึ้นร้อยละ 26.16 นั่นคือ ผู้รับผิดชอบโครงการจะต้องจัดตลาดเพื่อการค้าขายกล้วยไข่ของเกษตรกร ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อเกษตรกรเพราะปัจจุบันส่วนใหญ่จะมีนายหน้ามาติดต่อซื้อขาย ดังนั้นราคาที่ได้นั้นก็จะถูกทางด้านนายหน้าเอารัดเอาเปรียบกดราคาจึงทำให้รายได้นั้นไม่สูงเท่าที่ควร และทำให้ไม่พอเพียงต่อค่าใช้จ่าย ซึ่งอาจจะนำไปสู่การก่อให้เกิดหนี้สิน เนื่องจากเกิดกู้ยืม (เพชร บุดสีทา, 2544, หน้า 56)

2.5 วิธีการดูแลรักษากล้วยไข่ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกกล้วยไข่ของเกษตรกรในจังหวัดกำแพงเพชรอย่างมีนัยสำคัญ ในส่วนระดับของผลกระทบที่มีต่อการยอมรับโครงการสามารถดูได้จากค่า Marginal Effect ที่มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.2085 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า หากเกษตรกรมีความเข้าใจวิธีการดูแลรักษากล้วยไข่แล้ว โอกาสที่เกษตรกรจะปลูกกล้วยไข่เพิ่มขึ้นร้อยละ 20.85 นั่นคือ ผู้รับผิดชอบโครงการจะต้องอบรมให้ความรู้ความเข้าใจแก่เกษตรกรและชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของวิธีการดูแลรักษากล้วยไข่ จึงจะทำให้เกษตรกรมีโอกาสปลูกกล้วยไข่เพิ่มมากขึ้น หากเกษตรกรตัดแต่งหน่อที่ไม่สมบูรณ์ทิ้งทั้งหมด การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยต้องใช้สารเคมีที่ถูกต้องและเหมาะสมกับชนิดของศัตรูพืชหรือใช้สารอินทรีย์ที่สามารถป้องกัน

โรคและแมลง ด้านการเก็บเกี่ยวเครื่องมือที่ใช้ควรเป็นมิตรกับคนและสะอาดตัดที่ก้านของเครือ และไม่ได้ให้สัมผัสดินเพื่อป้องกันการบอบช้ำและปนเปื้อน (เผด็จ บุญทอง, 2554, หน้า 75-76)

2.6 ราคามีผลต่อการปลูกกล้วยไข่ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกกล้วยไข่ของเกษตรกรในจังหวัดกำแพงเพชรอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่ระดับของผลกระทบที่มีต่อการยอมรับโครงการสามารถดูได้จากค่า Marginal Effect ที่มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.2084 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า หากเกษตรกรได้รับทราบว่ารากาสูงขึ้นแล้ว โอกาสที่เกษตรกรจะปลูกกล้วยไข่เพิ่มขึ้นร้อยละ 20.84 นั่นคือ ผู้รับผิดชอบโครงการจะต้องให้ความสำคัญกับราคา ซึ่งปัจจัยนี้ทางภาครัฐควรให้การสนับสนุนทางด้านนโยบายเช่นการประกันราคากวียไข่เนื่องจากหากมีการให้ความสนับสนุนของทางภาครัฐแล้ว ราคาที่สูงขึ้นก็จะทำให้เกษตรกรปลูกกล้วยไข่เพิ่มขึ้นด้วย (กมลศักดิ์ สุระดม, 2549, บทคัดย่อ) จึงจะทำให้เกษตรกรมีโอกาสปลูกกล้วยไข่เพิ่มมากขึ้น

2.7 การสืบทอดต่อจากบรรพบุรุษ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกกล้วยไข่ของเกษตรกรในจังหวัดกำแพงเพชรอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่ระดับของผลกระทบที่มีต่อการยอมรับโครงการสามารถดูได้จากค่า Marginal Effect ที่มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.2052 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า หากเกษตรกรมีบรรพบุรุษปลูกกล้วยไข่อยู่แล้ว โอกาสที่เกษตรกรจะปลูกกล้วยไข่เพิ่มขึ้นร้อยละ 20.52 นั่นคือ การสืบทอดต่อจากบรรพบุรุษเป็นปัจจัยที่มีความน่าสนใจมากเนื่องจากปัจจุบันลูกหลานหรือทายาทของเกษตรกรในจังหวัดกำแพงเพชรไม่ค่อยมีความสนใจที่จะสืบทอดต่อจากบรรพบุรุษ ดังนั้น ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้ถึงประโยชน์ของการปลูกกล้วยไข่ เช่น กล้วยไข่ในจังหวัดกำแพงเพชรเป็นผลไม้ที่ได้รับความนิยมสูง และมีชื่อเสียงมีรสชาติหวาน เปลือกบาง และเนื้อแน่นกว่ากล้วยไข่ในจังหวัดอื่นๆ (เผด็จ บุญทอง, 2554, หน้า 1)

2.8 ผลตอบแทน(กำไร)มีผลต่อการปลูกกล้วยไข่ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกกล้วยไข่ของเกษตรกรในจังหวัดกำแพงเพชรอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่ระดับของผลกระทบที่มีต่อการยอมรับโครงการสามารถดูได้จากค่า Marginal Effect ที่มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.1668 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า หากเกษตรกรทราบถึงกำไรที่เพิ่มขึ้นแล้ว โอกาสที่เกษตรกรจะปลูกกล้วยไข่เพิ่มขึ้นร้อยละ 16.68 นั่นคือ ผลตอบแทน(กำไร)มีผลต่อการปลูกกล้วยไข่ เป็นปัจจัยที่เกษตรกรหรือคนทั่วไปให้ความสำคัญเป็นอันดับต้นๆ ดังนั้นการที่จะทำให้เกิดผลกำไรที่สูงขึ้น เกษตรกรต้องมีการทำรายรับรายจ่าย การจดบันทึก เพื่อตรวจสอบเช็คได้ว่าควรลดหรือเพิ่มจำนวนเงินในส่วนไหนจึงจะทำให้เกิดผลกำไรสูงสุด

2.9 ความต้องการบริโภคมีผลต่อการปลูกกล้วยไข่ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกกล้วยไข่ของเกษตรกรในจังหวัดกำแพงเพชรอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่ระดับของผลกระทบที่มีต่อการยอมรับโครงการสามารถดูได้จากค่า Marginal Effect ที่มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.1379 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า หากเกษตรกรทราบถึงความต้องการบริโภคกล้วยไข่ที่เพิ่มขึ้นแล้ว โอกาสที่เกษตรกรจะปลูกกล้วยไข่เพิ่มขึ้นร้อยละ 13.79 นั่นคือ ผู้รับผิดชอบโครงการจะต้องมีการโฆษณาเชิญชวนต่างๆ บอกถึงประโยชน์ของกล้วยไข่ว่ามีคุณค่าทางอาหารสูง เพื่อให้ประชาชนมีความต้องการบริโภคที่เพิ่มขึ้นจึงจะช่วยให้โอกาสที่เกษตรกรจะปลูกกล้วยไข่มีเพิ่มมากขึ้น

2.10 จำนวนแรงงานทางการเกษตร เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกกล้วยไข่ของเกษตรกรในจังหวัดกำแพงเพชรอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่ระดับของผลกระทบที่มีต่อการยอมรับโครงการสามารถดูได้จากค่า Marginal Effect ที่มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.1183 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า หากเกษตรกรรายใดมีจำนวนแรงงานเพิ่มขึ้นจากค่าเฉลี่ย 3.99 คนแล้ว 1 คน โอกาสที่เกษตรกรจะปลูกกล้วยไข่เพิ่มขึ้นร้อยละ 11.83 นั่นคือ ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องลงพื้นที่ ติดตามเรื่องแรงงานว่ามีมากพอหรือไม่ ถ้าไม่พอก็ต้องจัดสรรหรือมีการจัดนโยบายต่างๆ เช่น การลงชื่อที่หัวหน้าหมู่บ้านหรือผู้ใหญ่บ้านว่าขาดแคลนแรงงานทางเกษตร จึงจะช่วยให้โอกาสที่เกษตรกรจะปลูกกล้วยไข่มีเพิ่มมากขึ้น

2.11 จำนวนพื้นที่การเกษตร เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกกล้วยไข่ของเกษตรกรในจังหวัดกำแพงเพชรอย่างมีนัยสำคัญ แต่เครื่องหมายของค่าสัมประสิทธิ์ติดลบ (-0.0959) นั้นหมายความว่า เกษตรกรที่มีพื้นที่ทางการเกษตรน้อยกว่าค่าเฉลี่ยมีโอกาสที่จะยอมรับการปลูกกล้วยไข่มากกว่าเกษตรกรที่มีพื้นที่ทางการเกษตรมากกว่าค่าเฉลี่ย เมื่อพิจารณาถึงผลกระทบที่มีต่อการยอมรับโครงการจากค่า Marginal Effect พบว่า หากเกษตรกรมีพื้นที่ทางการเกษตรลดลงจากค่าเฉลี่ย 9.66 ไร่ แล้ว 1 หน่วย โอกาสที่เกษตรกรจะปลูกกล้วยไข่เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.59 นั่นคือ ผู้รับผิดชอบโครงการจะต้องให้ความสำคัญกับเกษตรกรที่มีพื้นที่ทางการเกษตรน้อย เพราะเกษตรกรที่มีพื้นที่ทางการเกษตรน้อยสามารถดูแลกล้วยไข่ได้ทั่วถึงกว่า จึงจะช่วยให้โอกาสที่เกษตรกรจะปลูกกล้วยไข่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ที่ปลูกกล้วยไข่จะปลูกไม่มากนัก (9.66 ไร่) เนื่องจากกล้วยไข่เป็นพืชที่ต้องได้รับการดูแลอย่างมาก

2.12 อายุของเกษตรกร เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกกล้วยไข่ของเกษตรกรในจังหวัดกำแพงเพชรอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่ระดับของผลกระทบที่มีต่อการยอมรับโครงการสามารถดูได้จากค่า Marginal Effect ที่มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.0119 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า หากเกษตรกรที่มีอายุเพิ่มขึ้นจากค่าเฉลี่ย 42.81 ปีแล้ว 1 หน่วย โอกาสที่เกษตรกรจะปลูกกล้วยไข่เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.19 นั่นคือ เกษตรกรที่มีอายุสูงสนใจที่จะปลูกกล้วยไข่มากเพราะเกษตรกรที่มีอายุสูงนั้นเห็นความสำคัญของกล้วยไข่ ดังนั้นผู้รับผิดชอบโครงการจะต้องให้ความสำคัญกับเกษตรกรที่มีอายุสูงกว่าค่าเฉลี่ย จึงจะช่วยให้โอกาสที่เกษตรกรจะปลูกกล้วยไข่มีเพิ่มมากขึ้น

3. ปัญหา และอุปสรรคของเกษตรกรที่ปลูกกล้วยไข่ในจังหวัดกำแพงเพชร ได้แก่ ปัญหาความเสี่ยงทางด้านภัยธรรมชาติสูง ปัญหาการขาดแคลนตลาดรองรับผลผลิต ปัญหาความต้องการของผู้บริโภค ปัญหาด้านราคา ปัญหาต้นทุนสูง ปัญหาขาดแคลนน้ำ ปัญหาเงินทุน ปัญหาการดูแลรักษา และปัญหาขาดความรู้ความเข้าใจในการปลูกที่ถูกต้อง

นอกจากนี้เกษตรกรทั้งที่กำลังปลูกและไม่ได้ปลูกกล้วยไข่ในจังหวัดกำแพงเพชร ยังได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปลูกกล้วยไข่ ซึ่งข้อเสนอแนะดังกล่าว ได้แก่ ควรมีการจัดหาตลาดรองรับผลผลิตหรือขยายตลาดเพิ่มขึ้นโดยรัฐ ควรมีการรับประกันราคา เช่นการที่รัฐเข้ามารับซื้อ เงินช่วยเหลือจากรัฐ เช่น เงินกู้ ควรมีระบบชลประทานเพิ่มขึ้นในบางพื้นที่ บางที่ต้องสูบน้ำมาใช้เอง และควรจัดให้มีการแนะนำการปลูกกล้วยไข่อย่างชัดเจน และถูกวิธีโดยเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายจากผู้วิจัย

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกกล้วยไข่ของเกษตรกรในจังหวัดกำแพงเพชร ผู้วิจัยมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะบางประการ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปลูกกล้วยไข่ในจังหวัดกำแพงเพชรให้ประสบความสำเร็จ ดังนี้

1. ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปลูกกล้วยไข่ ขั้นตอนในการปลูกกล้วยไข่ เงื่อนไขและข้อจำกัดในการปลูกกล้วยไข่ การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช

2. ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบายต่างๆ เพื่อการสร้างความมั่นใจให้แก่เกษตรกร เช่น การรับประกันราคา เงินช่วยเหลือเมื่อประสบกับภัยธรรมชาติ และการจัดหาสิ่งจำเป็นต่อการเพาะปลูกในราคาที่ต่ำกว่าท้องตลาด ได้แก่ เมล็ดพันธุ์ อุปกรณ์ที่จำเป็น เพื่อช่วยลดต้นทุนการผลิต ให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มมากขึ้น และนโยบายการรับประกันราคากว๊ายไข่ ซึ่งในปัจจุบันก็มีพืชผลหลายชนิดที่ได้รับการรับประกันราคา

3. ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดหาตลาดซื้อขายกล้วยไข่ และขยายตลาดกล้วยไข่เพื่อรองรับผลผลิตของเกษตรกรที่จะเพิ่มขึ้น เช่น ตลาดสำหรับซื้อขายกล้วยไข่ หรือ จัดหากลุ่มนายทุนที่จะส่งออกกล้วยไข่ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

1. ปัจจุบันด้านการตลาดของเกษตรกรยังต้องพึ่งพ่อค้าคนกลางในท้องถิ่น จึงส่งผลให้ราคาสินค้าที่เกษตรกรได้รับไม่เป็นที่พึงพอใจ ราคาจำหน่ายมักถูกกำหนดโดยผู้ซื้อเสียมากกว่า เกษตรกรยังไม่มีโอกาสได้ดำเนินการด้านการตลาดด้วยตนเอง ดังนั้นควรมีการรวมกลุ่มเป็นเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ขึ้น เพื่อให้มีอำนาจในการต่อรองเรื่องราคากับพ่อค้าคนกลาง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาการปลูกกล้วยไข่ในโอกาสต่อไป

2. เกษตรกรควรมีการดูแลรักษา เช่น การวิเคราะห์คุณภาพของดินเพื่อที่จะปรับสภาพดินให้เหมาะสมกับการปลูกเพื่อที่จะได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ เกษตรกรควรใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยต้องใช้สารเคมีที่ถูกต้องและเหมาะสมกับชนิดของศัตรูพืชหรือใช้สารอินทรีย์ที่สามารถป้องกันโรคและแมลง เป็นต้น (เผด็จ บุญทอง, 2554, หน้า 75-76)

3. ด้านต้นทุนควรทำรายรับรายจ่ายเพื่อจะได้ตรวจสอบระบบการเงินของตนเองได้ และ หากต้องการลดต้นทุนควรรวมตัวกันของกลุ่มผู้ที่ปลูกกล้วยไข่เพื่อซื้ออุปกรณ์ทางการเกษตร หรือปุ๋ยในจำนวนที่มากขึ้น เพื่อที่จะทำให้ได้ราคาที่ถูกลง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาเรื่องการยอมรับการปลูกกล้วยไข่ของเกษตรกร ในจังหวัดกำแพงเพชรครั้งนี้อาจจะยังขาดความสมบูรณ์ในบางประการ และสำหรับผู้สนใจจะศึกษาเรื่องนี้ต่อไปในอนาคตควรทำการศึกษาเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

1. ผู้ที่สนใจจะศึกษาต่อในเรื่องนี้ ควรจะเพิ่มจำนวนตัวอย่างเข้าไปในงานวิจัย จะทำให้หาปัจจัยเพิ่มเติมที่ส่งผลกระทบต่อ การปลูกกล้วยไข่ได้อย่างสมบูรณ์มากกว่านี้

2. ผู้ที่สนใจจะศึกษาต่อในเรื่องนี้ ผู้วิจัยควรใส่ปัจจัยเข้าไปให้ครอบคลุมมากกว่านี้ ในการศึกษาครั้งต่อไปจะเพิ่มมิติด้านต่างๆ หรือปัจจัยในมิติต่างๆ เข้าไปเพื่อให้การศึกษาครั้งต่อไป มีความครอบคลุมและสมบูรณ์กว่างานวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กมลศักดิ์ สุระดม. (2549). การวิเคราะห์เศรษฐกิจการผลิตและตลาดกล้วยไข่ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ปีการผลิต 2544/45. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุษรา ใจยศ. (2551). การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตกล้วยไข่ในจังหวัดตาก. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เผด็จ บุญทอง. (2554). แนวทางการพัฒนาการผลิตกล้วยไข่ของเกษตรกรตำบลสระแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- เพชร บุดสีทา. (2544). การวิเคราะห์ส่วนประสมทางการตลาดของกล้วยไข่ในจังหวัดกำแพงเพชร. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร : สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ.
- อัจฉรา สุขสมบูรณ์. (2543). ครั้งแรกในเมืองไทย งานกล้วยนานาชาติที่ศูนย์สิริกิติ์. วารสารส่งเสริมการเกษตร, 31(154), 12.